

COMUNICACIONS

UNA EXCURSIÓ A NURIA

PER

DR. JOAN CADEVALL

II

Instalats á Nuria, com á centre de nostras excursions, examinarem la primera á Fontnegra, situada á 2,200 m. d' altitut y á uns 4 km. al E. del Santuari. Mes que una font, es un conjunt de grifols d' aigua molt freda que brolla entremitj de negres llicorelles, formant un riuet que precipitantse xaragalls avall, al fi, s' uneix al riu de Nuria.

Pe'l camí, y mentres mos companys admiravan l' enlayrat *niculur* que s' aixeca enfront la Creu d' en Riba, recullí per primera vegada al Pirineu l' *Oxytropis Halleri* Bung; β . *ochroleuca* Costa y la *Phaca astragalina* DC., barrejades ab la *Vicia pyrenaica* Pourr. y el *Trifolium alpinum* L. Poch més amunt, troví la *Biscutella pyrenaica* Huet. y seguint per la vessant dreta de Coma-negra, entre roques calíçes florían á plena llum l' *Ononis cenisia* L., *Scutellaria alpina* L. y *Plantago monosperma* Pourr.

Arrivats al riuet que saltironant per les roques y rebent afluents á cada pas devalla del cim de la coma, una alfombra d' esmeragdes espurnades de topacis, safirs y rubis s' ofería á nostra vista, puig que del tapis de verda molsa 's destacavan ranúnculs y violes, de color groch, veroniques y gencianes, blau-turquí, ab motes de *Silene acaulis* y *Erinus alpinus*, de flors vermelles. Entre la munió de especies que allí creixían, mereixen citarse 'l *Ranunculus geraniifolius* Pourr, forma *R. montanus* Willd.; *Alsine Cherleri* Fintzt.; *Cerastium alpinum* L. ab les varietats *lanatum* Lam. y *hirsutum* Gr. et G.; *Veronica aphylla* L. y *V. alpina* L.; *Salix herbacea* L., ab fruit y arrepada á les roques; y el *Papaver alpinum* L., forma *pyrenaicum* Willd. y la *Potentilla nivalis* Lap., que 'l senyor Ferrer baixá del Coll de Torreneules, quina última planta troví també un altre día pe'l camí de Finistrelles.

Tornarem al Santuari satisfets d' aquesta excursió, que pera mí fou sens dupte la més profitosa, y allí forem agradosament sorpresos per la visita del Dr. Gibert y ferem coneixensa ab D. Marián Masferrer, incansable y entés explorador, cusí de mon antich condeixeble D. Ramón Masferrer y Arquimbau, metje militar, autor dels «Recorts botánichs de Vich y de Tenerife», mort prematurament al Arxipélach filipí, quan s' estava formant un nom ilustre y per sa activitat, esperit observador y clara inteligencia, venía destinat á esser el primer botanich contemporani de Catalunya.

Per la tarde recorreguerem la Vall en totes direccions, escorcollant les coves dels rius, parets, tancats y roques y recullint nombroses plantes, entre quines y les recullides altres dies allí mateix, son interessants les següents especies:

Thalictrum alpinum L.

Sinapis Cheiranthus Koch; γ . montana DC.

Sisymbrium acutangulum DC.

Arabis alpina L.

Cardamine pratensis L.

C. resedifolia L.

Draba tomentosa Walh.; β frigida Gr. et G.

Dr. nemorosa L.

Iberis garrexiana All.

Thlaspi virgatum Gr. et G.

Hutchinsia alpina R. Br.

Viola biflora L.

V. lutea Smit.

Reseda glauca L.

Silene rupestris L.

Dianthus deltoides L.

Sagina procumbens L.

S. Linnæi Presl.

Spergella nuriensis Vay.

Alsine mucronata L.

Cerastium arvense L.

Trifolium spadiceum L.

- Tr. Thahī Vill.—Tr. cæspitosum Reyn.
 Cerasus Mahaleb Mill.
 Geum rivale L.
 Potentilla pyrenaica Ram.
 Rosa alpina L.
 Sedum annuum L.
 S. villosum L.
 S. hirsutum L.
 S. anglicum Huds.
 S. atratum. L.
 Saxifraga ascendens L.
 Angelica pyrenæa Spr.
 Galium pyrenaicum Gou.
 Erigeron alpinus L., var. glabratus Koch.
 Cirsium carlinoides Gou.
 Leontodon pyrenaicum Gou.
 Campanula Scheuchzerii Vill.
 Rhododendron ferrugineum L.
 Primula intricata Gr. et G.
 Pr. integrifolia L.
 Soldanella alpina L.
 Pingnicula grandiflora Lam.
 P. vulgaris L.
 Gentiana acaulis L.
 G. pyrenaica L.
 G. verua L.
 G. nivalis L.
 Veronica fruticulosa L.
 V. serpyllifolia L.
 V. Ponæ Gou.
 Lamium album L.
 Rumex alpinus L.
 Polygonum bistorta L.
 P. viviparum L.
 Tofieldia calyculata Wahl.
 Paradisia liliastrum Bert.

Asphodelus subalpinus Gr. et G.

Paris quadrifolia L.

Orchis latifolia L.

O. viridis Crantz.

Juncus Jacquini L.

J. trifidus L.

Luzula nivea DC. y varies gramíneas.

Mentres ab el Dr. Gibert feyam provisió de plantes, en Masferrer caçava l' *Arvicola nivalis* L. y buscava la *Myogale pyrenaica* Geoffr., en Ferrer espulsava els pins del Bosch de la Mare de Deu recullint curculionits y en Viver, fixa la vista á Nou-creus, esfumava una posta de sol de gran efecte.

III

Recorreguda detingudament la Vall de Nuria, l' endemá, 17 de Juliol, emprenguerem el camí de Nou-creus, enfilantse 'ls companys Ferrer y Viver pe'ls cims de Nou-fonts y Vall d' Eyne, mentres que jo restava abaix examinant la Coma de Mulleras. Les principals especies que allí troví foren: l' *Alsine Villarsii* M. et K.; β *villosula* Koek.; *A. recurva* Walh.; *Arenaria grandiflora* All.; *Stellaria graminea* L., y *Alchemilla alpina* L., totes en els paratjes herbosos; la *Lonicera pyrenaica* S., penjant dels cingles; el *Molopospermum cicutarium* D. C., vora 'l torrent, y per les roques ombrivoles l' *Aspidium lonchitis* Sw.

Apenas havíam tornat al Santuari, quan ens avisan que uns joves seminaristas havían cassat un *escursó*, que tenían al pati. Acudim al moment y veig ab la natural sorpresa que 's tracta d' una autéctica *Vipera aspis*, Dum. et Bibr., varietat *nigra*, de més de 50 centímetres, que 's reputa, entre les tres varietats que conté l' especie, com la més verinosa. L' havían tret d' un munt de pedres, posantli, pera evitar que s' amagués, el peu quasi sobre la cua; y sense altre precaució que la de lligarli un cordill al cos, lo portaren boy viu y ab el cap lliure y ben aixerit, com si 's tractés de la bestiola més

inofensiva. Confesso que sentí vera esgarrifansa al considerar el perill que havían corregut aquells ardis joves.

A fi d' evitar el greu disgust que podria ocasionar qualsevolga descuyt ó imprudencia, acordarem ficarlo en un pot ab aygua *formolisada*, y, cedit generosament per llurs cassadors, passá á formar part del nostre material científich.

No tardárem en aumentar la secció zoológica ab una *Arvicola nivalis* L., un magnífich exemplar de *Talpa europæa* L., una *Rana fusca* Roesel, bastant comú pe'ls ayguamolls de Nuria, á més de alguns cargols y varis insectes.

Al dia següent marxarem cap al Coll de Finistrelles, ab el propósit de passar tot el dia per aquelles serrellades. Després d' una llarga pujada y d' un continuat zigzach per una pendent molt abrupta, arrivarem á una planicie, al peu mateix de Finistrelles. Mes, sentintme cansat, desistí de pujar més amunt, recordant la penosa ascensió feta al vehí Puigmal, el 14 d' Agost de 1891, que breument referiré per lo que pugui interessar als excursionistas.

Surtí de Ribas de bon matí ab alguns amichs, entre 'ls quals hi havia dos metjes. Arribats á Nuria, després de dinar, y presentantse el cel seré y hermós, resolguerem pujar al Puigmal per la tarde, sens mirar que passavam quasi bruscamment dels 800 als 3,000 metres d' altura. Pujarem sens novetat, mes al baixar de cavall á uns 200 metres del cim, sentí ab gran intensitat el mal de montanya. El cor batejava fort originant 140 pulsacions per minut, la respiració era per demés fatigosa, escupía sanch, sentía un fret intens y suava d' engunia. Aixís y tot, vareig pujar al bell cim, recullint interessants especies; mes al tornarmen, trepitjant neu y preocupat per un malestar que visiblement aumentava, 'm digué tot tranquil el guía: «L' any passat al baixar per aquí va comensar á troverse malament un senyor que acompanyava.» Y ¿qué va succehir? li responguí alarmat per aquella surtida. «¡Oh! res, diguí, que poch dies després morí de mal de costat á Ribas.»

Semblant resposta 'm deixá glaçat, puig de sobras comprenia que l' estat congestiu del pulmó, revelat per l' expectora-

ció, podia dar lloch á una pulmonía. Gracies á Deu y als exquisits cuydados que 'm prodigaren els doctors Tous y Ullés, que passaren la nit en contínua junta, la cosa no tinguí conseqüències, podent emprendre l'endemá la tornada á Ribas.

Desde llavors he sentit gran horror á les altures, aixís terrestres com socials, puig que si 'n les primeres ofega l' enrariment del ayre, la condensació de l' enveja asfixia en les segones.

Deixant, donchs, que 'ls companys pujessin á Finistrelles y Pich de Segre, vareig quedar-me á recorre la planicie y torrent que 's trovan á llur falda. L' *Erigeron uniflorus* L., *Aster alpinus* L. y el *Gnaphalium supinum* L., junt ab la *Viola palustris* L., *Ranunculus parnasitolius* L. y el *Iberis spatulata* Berg, recullits pe'l camí, formaren les millors trovalles, mentres que 'm baixaren de'l cim el *Hieracium pumilum* Lap. y el *Senecis leucophyllus* D C.

Desde aquest moment donguí per terminades les excursions, per lo qual després de descansar el següent dia á Nuriá, emprenguerem la baixada á Ribas, ahont pernoctarem. L'endemá sortirem per Ripoll, visitant, com es de rúbrica, el superb monastir, honra de Catalunya y gloria del gran Morgades. Y despedintnos dels amichs Ferrer y Viver, que restaren alguns dies al Mas Llastanosa, propietat del primer, m'entorní á n' aquesta ciutat pera estudiar en la soletat y el silenci les moltes especies recullides.

Tarrassa, Septembre de 1904.

ALGUNS MICRO-COLEOPTERS DE CATALUNYA

PER

D. FELIP FERRER Y VERT

Encare que nostra fauna colopterològica es objecte d' un cuidadós estudi fa molts anys, no hi ha dupte que per lo que pertany á la part de que avuy tracto, ó siga á la dels petits